

ה:

עין משפט
נר מצוה

כג א ב טו טז ח' א"ח ט"ו
תקנו ספק טו.
כד ג ט סתם תקנה
ספק ג:
כה ד ט"ו ט"ז מהל'
בדקת הלכה כב סתם
עין טו טו טז ח' א"ח ט"ו
ל' ספק ג:

הגרות הב"ח

(6) ה"ש ד"ה סימן ט'
סעודה שנת ה'ש"ד וזמן ק'
משיך והיינו דאמר ר'
שילא ק"י יומי ומשנה
שאלו ט' על כ"ש דק"י
משהו משיך ומתעללו
לירית שפטים ט"ו (3) ד"ה
הרי זו מפלג ט"ו דרוב און
נכנס: (4) ד"ה כנגד לשון
יובש והנה חזני: (5) ד"ה
ט"ו מלא מים אלמלא
ט"ו מלא: (6) ה"ש ד"ה
אלא כ"י דהא דקאמר הנה
הבי היינו טעמא:

מוסף רש"י

אין הברכה מצויה,
שמחברן ודבר מאלו,
ספיקון נלפינו וכו' וכו'.
באמריך. ד"ה ל' ל' ל' ל'
דבר הסמוי מן הפסוק.
שאין העין שולטת בו.
שנאמר באמריך. ל' ל' ל' ל'
(טו).

רבינו חננאל

פקידה שנאמר פקד את
החוליה והצמיחה. עזירה
שני ויצא את השמים. ונא
כמין קובה יש ברית ומסו
גשמים וירידים. שנאמר שלג
אלהים מלא מים. והנה כפנא
ומתנא. אמר לי אפי"ר
למיכע רחמי אחרתי,
רחמי וצוהת וברכתה
מאלהינו על זאת כמשמ"ב
אמר, והחמי למיכע מן
קדם אלמא על דא ננא.
מכלל דאיכא (אחר)
אחרתי. אלא מיכע רחמי
אכפנא ומתנא (לא נכח),
דכי יוב רחמינו וירידת
למי"ה הוא דייבא. שנאמר
סוחא את דין ומשבע בנגב
חי רצון. כימי רבי וירא גזיר
שמרא. ומעטס מליכע
תעתי. אמר ר' ירמ
ניקבלה עליו מהשתא.
ולכי כשיל שרדא נחוב
בתינתא. שנאמר ויאמר
אלי אל תרדא דניאל כי מן
היום אשר נתת לך לחיבין
ולהתענות וכו'. גשמים
(בבלי) (עברין) שבתות
אפילו שנים כשני אליות
סימן קללה הן. אין הברכה
מצויה לא בדבר המודר ולא
בדבר המטי ולא בידר
השקול אלא בדבר הסמוי
מן העין שנאמר יצא את
את הברכה באמריך. א"ר
יצחק אין הגשמים נעצרין
אלא כשיל פוסקי צדקה
ברבים ואינם נותנים שנאמר
נשיאים ורעה ונחם אין וכו'.

רבינו גרשום

אם לשפט. דאמי כרוא.
לרבים. שילך על ההרס.
אלא לחסר. שיווד בנות.
ימצאו. ליישוב. צדקה
לעניים. מתחמקין שיהו
ערוסים. עבריו שבתות.
סימן קללה הוא. שאין
יכולין לטרוח לכבוד שבת.

מאימתי פרק ראשון תענית

ונצומה ונבקשה מאהינו. ויעתר לנו פירוש מדקאמר על
[ואת] משמע דליכא מילתא אחריתא וכן פירש
בסמוך על דגא: **אלא** בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו
הכשר (תולין דף קס: ג) נצי

נאמרה עזירה באשה שנאמר כי עצר
עצר ה' בעד כל רחם ונאמרה עזירה
בגשמים דכתיב ועצר את השמים נאמר
לידה באשה ונאמר לידה בגשמים נאמר
לידה באשה דכתיב ויהרר ותלד בן ונאמר
לידה בגשמים דכתיב והולידה והצמיחה
נאמר פקידה באשה ונאמר פקידה בגשמים
נאמר פקידה באשה דכתיב וה' פקד את
שרה ונאמר פקידה בגשמים דכתיב פקדת
הארץ ותשקקה רבת העשרנה פלג אלהים
מלא מים מאי פלג אלהים מלא מים תנא
כמין קובה יש ברקיע שממנה גשמים ויצאין
אמר רבי שמואל בר נחמני מאי דכתיב
ואם לשבט אם לארצו אם לחסר ימצאוהו
אם לשבט בהרים ובכרמיות אם לחסר
ימצאוהו לארצו בשדות ובכרמים אם לשבט
לאילנות אם לארצו לזרעים אם לחסר
ימצאוהו בורות שיחין ומערות בימי רבי
שמואל בר נחמני הוה כפנא ומתנא אמרי
היכי נעביד יניבעי רחמי אתרתי לא אפשר
אלא ליבעי רחמי אמותא וכפנא ניסבול
אמר להו ר' שמואל בר נחמני יניבעי רחמי
אכפנא דכי יהיב רחמינו שובעא לחיי הוא
דיהיב דכתיב פותח את דרך ומשבע לכל
חי רצון ומכלל דלא מצליגן אתרתי דכתיב
ינצומה ונבקשה מאלהינו על זאת מכלל
דאיכא אחריתי במערבא אמרי משמיה דר'
הני מהכא וירחמין למבעא מן קדם אלה
שמיא על רוא דנא מכלל דאיכא אחריתי
בימי ר' ירמא גזיר גזרה וגזיר דלא למיתב
בתעניתא אמר להו ר' ירמא ינקבלה עליון
ולכי במיל הגזירה ליתביה אמרי ליה מנא
לך הא אמר להו דכתיב ויאמר אלי אל
תרתא דניאל כי מן היום הראשון אשר
נתת את לך לחיבין ולהתענות לפני אלהך
נשמעו דברך אמר רבי יצחק אפילו שנים
כשני אליות וירדו גשמים עבריו שבתות
אינן אלא סימן קללה היינו דאמר רבה
בר שילא קשה יומא דמיטרא כיומא
דינא אמר אמרימר אי לא דצריך לכרייתא

בעינן רחמי ומבטלינן ליה ואמר רבי יצחק שמש בשבת צדקה לעניים
שנאמר וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא ואמר רבי יצחק גדול
יום הגשמים שאפילו פרוטה שוכים מתברכת בו שנאמר לתת מטר
ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך ואמר רבי יצחק אין הברכה
מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה
באמריך תנא דבי ר' שמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין
שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באמריך ת"ר והנכנס לבמד
את גרנו אומר יר"מ ה' אלהינו שתשלח ברכה כמעשה ידיו החחיל
למוד אומר כרוך השולח ברכה בכרי הוה מודד ואח"כ בירך הרי זו
תפלת שוא לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר והשקול ולא בדבר
המודר ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין: קיבוץ גייסות
צדקה (מעשה) פרנס סימן: אמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים כיום
קבוץ גליות שנאמר ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים
אלא מטר שנאמר ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים
שנאמר ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן אין הגשמים נעצרין אלא בשביל פוסקי צדקה
ברבים ואין נותנין שנאמר נשיאים ורעה ונחם אין איש מתהלל במתת שקר וא"ר יוחנן מאי דכתיב
עשר

כלומר על כולן מתקשים רחמים:
הכל מלא מים: אם לשפט. אם
גזר הקב"ה רוב גשמים לרעה או יורדים ככה כשנבט שמכה ככה
ומזרו כשזוכה הקב"ה מורידן על הרים ונצומה מקום שאין שם
איש: אבל אם לחסר. שזרדין

במת ימצאוהו לרצו לרצו ישראל:
אפריסו. לא בעינן רחמי אהדידי
כלקמן: נכעי רחמי אכפנא.
דלתיבי שובעא ומתנא לניטול ממילא:
דכי יהיב רחמינו שובעא לחיי הוא
דיסי. למיסי ולא למתים דליתו מניא
שובעא כדי להמית בני אדם אלא
כדי שיחיו: משבע לכל חי רצון.
שובע נותן לבני אדם מיים: על
ואם. על דגא משמע. בעורא כתיב:
על רוא דנא. דניאל כתיב: דלא
ליסבו כמעניסא. דלא נעו דליתי
ברכה לעולם בשבילן: ניקבל עליון.
וימי מעניסא דמשום קבלה מהני לן
כמעניסא וכי נבילי גזרה (עבדין להו):
ומגלן דעבדין הכי. כלומר דמניא חי:
עבדין הכי: אשר נחם לך להפענות
לפני אלהיך נשמעו דברך. אלמלא
משקיבל עליו נשמעו דבריו: כשני אליהו.
כימי אחאז שהיה העולם לרוב לגשמים
דכתיב (מלכים א' ח') אם יהיה הגשם
האלה על ומטר כי אם לפי דברי: סימן
קללה. כשני אדם לריכס למזר
שוק לקנות סעודה שנת א': קשי
יומי דמיטרא. סוף בני אדם יכולין
לעשות לרבייה: כיומא דינא. שני
ותמישי שמתקלצין בני אדם לדון עם
מכרייהן כמתנת עורא. שיש הויות
וקולות ואחושות כיום הגשמים כיום
הדיון. ובערב שנת כל שכן דקשי
מיטרא: והיינו דאמר ר' שילא:
ומבטלינאו. לירית גשמים שזרדין
בני אדם ואין יכולין לנאח ולבא:
לדקה לעניים. שמעטנין נה וזוח
לשון יום צדור ומתחמקין נה כיום
הלינה: יראי שמי. שומרי שבת.
פרוטת שבתים. אפי' מעשה ידים
שאין לריכס לגשמים מתברכין: כרוך
השולח ברכה. (א. שפיעו. ומזכיר נה)
מלכות וזוכרה ככל הנכונות כולן:
הרי זו מפלג שוא. (ב) ושוב אין נכרה
נכנסת נה: בדבר הסמוי מן העין.
שאינו יודע הסכום: כאפיקוס.
כאפיקוס תלמיס: כנגב. (א) יבשה.
והנה מרבו (ב) מתרגמינן נבינו:
אפיקי ים. מואלי (ד) ים. אלמלא
אפיקי לשון מים ואפיקוס כנגב נמי
לשון גשמים: גייסות. חיליות. כשאתה
מכרוה תלמי הארץ כגשם מיד גדודים
וזמין כלקמן: פוסקי לדקה כריכס.
לשם ולפנים. ואורחא דמילתא נקט
שאין אדם עשוי לפסוק לדקה בינו לבין
עלמו ואינו נותן: נשיאים ורות. כלן
לעולם כאלו גשמים יורדין ואין יורדין
בשביל האיש המתהלל במתת שקר דכש
שהוא עושה לפנים ומחניף את העניים
אף שמים ממתינין את הארץ שמרדין
נשיאים ורות וגשם אין. אי נמי אין
קאי אלגשמים דמכל אלו נעלדין:
לינוקא

שאינו יודע הסכום: כאפיקוס כנגב ואין אפיקוס
אלא מטר שנאמר ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים
שנאמר ויראו אפיקי ים ואמר רבי יוחנן אין הגשמים נעצרין אלא בשביל פוסקי צדקה
ברבים ואין נותנין שנאמר נשיאים ורעה ונחם אין איש מתהלל במתת שקר וא"ר יוחנן מאי דכתיב
עשר

מסורת הש"ס

(6) ב"מ פה. (5) ב"מ פ"ק
ב"מ פ"ק. (4) ב"מ פה.
(ד) ו"ל עשור. (ס) פ"ק:
שמה. (ו) ו"ה ו"ה ו"ה ל' נצי
ד"ה ש"ן (ו) ו"ל ו"פסוק.
(8) ו"כאשית מן.

תורה אור השלם

- 1. כי עצר עצה ין בעיר
כל רחם לבוד אביטלך
על דבר שקדא אשת
אבריהם. בראשית כ' כ"ח
- 2. והרר אף ין בבס
ועצר את השמים ולא
יהיה מטר והארמה לא
תהן את יבולא ואבריהם
מדרה מעל הארץ
הטבה אשר ין נתן לכם.
דברים י"א י'
- 3. ותהר ותלד בן
ותאמר אסף איליהם את
חפרתי: בראשית ל' כ'
4. כי כאשר ירד הגשם
והשיל מן השמים ושקה
לא ישבו בן אם הדקה
את הארץ והולידה
והצמיחה נתן וזע לרוע
ולחם לאכלו.
- 5. וזי פקד את שרה
כאשר אקור וישע י'
לשרה כאשר דבר.
בראשית כא א
- 6. פקדת הארץ
ותשקקה רבת העשרנה
פלג אלהים קולא מים
תהין דנגב מן התיבה:
תהלים ס"ה י'
- 7. אם לשבט אם לארצו
אם לחסר ימצאוהו.
איוב לו י'
- 8. פותח את דרך
ומשבע לכל חי רצון:
תהלים קמ"ט טו
- 9. ונצומה ונבקשה
מאלהינו על זאת מכלל
לנה. ויראנו כי מן
10. ורחמינו למבעא מן
קדם אלה שמיא על רוח
דגזיר לא יתבון דניאל
ותברוהו עם שאר חבמי
קבל. דניאל ב' כ"ח
11. ויאמר אלי אל
תירא דניאל כי מן היום
קראשון אשר נתת את
לך לחיבין ולהתענות
לפני אלהך נשמעו
דברך ואני באי
דברך: ויאמר י'
12. וירא לכם יראי
שמי שמש צדקה ומרפא
בכפתי ויראעם וישמעם
כנגלי מרפק.
- 13. יפתח ין לך את
אוצרי הטוב את השמים
לתת מטר ארצך בעתו
ולברך את כל מעשה
ידך והליות גוים רבים
ואתה לא תלוה:
דברים כ"ב י'
- 14. יצו ין אתך את
הברכה באמריך ובכל
משלח ידך וברך בארץ
אשר ין אלהך נתן לך:
דברים כ"ח כ"ח
- 15. שובח ין את שביטו
כאפיקוס כנגב.
תהלים קכ"ד
- 16. ויראו אפיקי ים יצו
מסדות תבל ונצומה ין
נמשנת את רוח
שמואל כ' כ' טו
- 17. תלמייה רוח נתת
דברך: ברכים
תנגננה צמחה תברכה
תהלים ס"ה י'
- 18. נשיאים ורות וגשם
אין איש מתהלל במתת
שקר: משלי כ"ד י'